

Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору

IHR INTERNATIONAL
HUMANITARIAN
RESEARCH CENTER

1 жовтня 2021 р.
м. Дніпро, Україна

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

Міжнародна
науково-практична
конференція

Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору

Матеріали

1 жовтня 2021 р.

м. Дніпро

Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 1 жовтня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. 46 с.

У збірнику представлені тези доповідей, оприлюднені на Міжнародній науково-практичній конференції “Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору”, яка була проведена Міжнародним гуманітарним дослідницьким центром.

Збірник розрахований на вчених, викладачів, докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти, представників державних органів влади та місцевого самоврядування, представників підприємницьких структур і широкий читацький загал.

Робочі мови конференції: українська, англійська та російська.

Видається в авторській редакції

Матеріали збірника подаються в авторській редакції та друкуються мовою оригіналу. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, власних імен, географічних назв, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Відповідно до Закону України “Про авторське право і суміжні права”, при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов’язковим.

**Research
Europe.org**

IHC INTERNATIONAL
HUMANITARIAN
RESEARCH CENTER

© Колектив авторів, 2021
© Міжнародний гуманітарний
дослідницький центр, 2021
© Research Europe, 2021

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Борщовецька В. Д.

Структура і зміст освітнього компоненту
“Практична фонетика англійської мови”6

Голуб Н. Б.

Методи проблемного навчання української мови.....8

Пальчикова О. О., Костюк С. С.

Дотекстові вправи як засіб формування навичок міжкультурної
комунікації під час навчання англійської мови.....10

Plotnikova N. V.

Study of foreign languages according to the general European program.....11

Полішко Ю. С.

Проблемно-проектне навчання як складова сучасних освітніх технологій.....14

СЕКЦІЯ 2. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ В ОСВІТІ

Пархоменко О. Ю., Зайцева М. Ю.

Використання інтелектуальних карт при вивченні теми
“Тригонометричні функції кута” на прикладі сервісу Mindmeister.....16

Резнікова Л. В., Пархоменко О. Ю.

Розв’язання систем рівнянь графічним
способом в online електронних таблицях.....18

СЕКЦІЯ 3. ПОЧАТКОВА ОСВІТА

Матвеева В. П.

Исследование современного начального образования.....21

Шаран О. В., Криванич І. Д.

Особливості естетичного виховання учнів
початкової школи на уроках математики.....22

СЕКЦІЯ 4. СЕРЕДНЯ ОСВІТА

Кізима М. З.

Поп-музика в контексті молодіжної музичної субкультури.....25

Редько В. Г.

Сутність компетентісно орієнтованого навчання
іноземних мов у закладах загальної середньої освіти.....29

СЕКЦІЯ 5. ВИЩА ОСВІТА

Дембіцька С. В., Баранецька О. С.

Ризик-менеджмент в закладах вищої освіти:
проблеми та перспективи провадження.....31

Дембіцька С. В., Баранецька О. С.

Формування інклюзивної компетентності
викладача як наукова проблема.....33

Конох А. П., Конох А. А.

Проблеми транспортної інфраструктури
в туризмі Запорізького регіону.....35

Конох А. П., Конох О. Є., Притула О. Л.

Інтеграція українських козацьких традицій харчування
в туристичну галузь Запорізького краю.....38

Melnyk A. I.

English speech etiquette formulae in greeting.....40

Мельник О. М.

Кейс-технології як сучасна методика викладання
у закладах вищої медичної освіти.....42

Самоляк Н. Б.

Якість вищої освіти в умовах глобалізації
світового освітнього процесу.....44

СЕКЦІЯ 1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Борщовецька В. Д.,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри романо-
германської філології та перекладу,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України, м. Київ

УДК 372.881.111.1

Борщовецька В. Д. Структура і зміст освітнього компоненту “Практична фонетика англійської мови”. *Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 1 жовтня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 6 – 7.

СТРУКТУРА І ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ “ПРАКТИЧНА ФОНЕТИКА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ”

Сучасний стан розвитку міжнародних зв'язків України в аграрній галузі зумовлює необхідність нового підходу до іншомовної освіти майбутніх фахівців, зокрема фахових перекладачів.

Відповідно до такого соціального замовлення, це положення знаходить пряме відображення у програмних вимогах щодо рівня володіння студентів іноземною, мовою.

Сучасними міжнародними освітніми програмами передбачається, що випускники ВНЗ “мають володіти вміннями вільно висловлюватися засобами іноземної мови без суттєвих затрат часу на пошук адекватних мовних засобів у процесі досягнення ними соціальних, академічних і професійних цілей”.

Важливого значення для досягнення таких цілей набуває формування фонетичної компетентності у майбутніх перекладачів, що забезпечується дисципліною “Практична фонетика англійської мови”. Статус цієї дисципліни у світлі вимог до Стандарту [1] змінюється від основного компоненту до вибіркового компоненти на думку розробників освітніх програм.

У межах цієї дисципліни ми запропонуємо структуру дисципліни Практична фонетика англійської мови як Вибіркового компоненту.

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів ґрунтовної фонетичної, комунікативної та краєзнавчої компетентності, здатності сприймання (аудіювання) та породження фонетично правильно оформленого англомовного мовлення відповідно до умов мовленнєвої ситуації спілкування з урахуванням адресата і характеру взаємодії партнерів, сприяння самостійній роботі з мовним та мовленнєвим матеріалом, сприяння науковому пошуку, розвиткові творчих здібностей, формування вмінь застосувати знання у майбутній професійній діяльності.

На нашу думку, доцільно виділити 4 кредити ECTS з наступним розподілом годин за видами робіт (15 навчальних тижні): аудиторна робота: 45 год. з них 15 год. – лекційних, 30 год. – лабораторних і самостійна робота: 75 год.

До лекційного курсу пропонуємо включити наступні модулі:

Модуль 1. Фонетика як наука. Система голосних.

Модуль 1I. Система приголосних

Модуль 1II. Інтонація та її компоненти

На лабораторних заняттях відбувається формування фонетичної компетентності. Пропонуємо наступні її етапи: 1) первинна презентація звуку, його артикуляційно-акустичного образу; 2) формування фонетичної навички правильної вимови на рівні лексичної одиниці та словосполучень; 3) розвиток умінь говоріння їх вживанням фонетично правильних висловлювань на рівні понадфразової єдності (діалоги, поетичні твори). Таку поетапність екстраполюємо і на навчання інтонаційних моделей (первинне пред'явлення інтонаційного контуру, формування навички його правильного вживання на півні фрази, речення. Та розвиток правильного вживання інтонаційного контуру в тих чи інших регістрах, комунікаційних намірах.

На нашу думку і практика викладання цієї дисципліни упродовж певного періоду, засвідчує, що доцільно для майбутніх перекладачів пропонувати здійснювати власний переклад поетичних творів. Це стимулює до інтересу до майбутньої професії, розвиває творчі здібності, допомагає створювати образи і вживати правильну інтонацію.

Вивчення дисципліни “Практична фонетика англійської мови” забезпечить досягнення таких програмних результатів як вільно спілкуватися з фахівцями та нефахівцями англійською мовою; організовувати процес свого навчання й самоосвіти; знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності; знати й розуміти основні поняття фонетики як науки, вміти застосовувати їх у професійній діяльності [1].

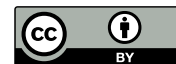
Список використаних джерел

1. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 035 “Філологія” для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (2019). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologiya-bakalavr.pdf>.

Голуб Н. Б.,
д-р пед. наук, професорка,
головна наукова співробітниця відділу
навчання української мови та літератури,
Інститут педагогіки Національної академії
педагогічних наук України, м. Київ

УДК 372.881.1

Голуб Н. Б. Методи проблемного навчання української мови. *Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 1 жовтня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 8 – 9.

МЕТОДИ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Концепція “Нова українська школа”, визначаючи ідеологію змін в освіті, ще в 2016 році оприлюднила перелік наскрізних умінь, важливих для успішної самореалізації учнів. У цьому списку виявляємо вміння розв’язувати проблеми. З огляду на те, що проблеми різної гостроти й складності підстерігають дітей і дорослих на кожному кроці, робота над формуванням окресленого вміння має бути системною й методично грамотно спланованою.

В особистісно й компетентісно орієнтованих методиках навчання української мови елементам проблемного навчання належить чільне місце. За визначенням Б. Голуба, проблемне навчання передбачає систематичне включення учнів у процес розв’язання творчих завдань практичного й пізнавального характеру у процесі вивчення ключових положень навчального предмета [1].

Методики, які розробляють співробітники відділу навчання української мови та літератури Інститут педагогіки НАПН України, вирізняються тим, що ракурс проблемності не обмежується питаннями теорії мови й мовлення. Адже “успіх в освіті полягає вже не у відтворенні знань, а в екстраполяції того, що ми знаємо, і творчому застосуванні цих знань у нових ситуаціях; це також стосується мислення, що не обмежується межами окремих дисциплін” [5, с. 231]. Тому ми проблемність розглядаємо у вигляді двох паралельних ліній: перша – процес реалізації завдань мовної й мовленнєвої змістових ліній і друга – процес формування ключових компетентностей. Друга лінія і покликана “виводити” урок за межі класу, за межі предмета, передбачає привернення уваги до різноманітних суспільних та особистісних проблем (викликів), до яких дитина має бути готовою.

Попри те, що сьогодні дидактика не пропонує універсальної класифікації методів, до групи проблемних логічно, на нашу думку, відносити ті, алгоритм дії яких містить проблему.

Поділяючи думку О. Меняєва, такими методами вважаємо проблемний виклад матеріалу (вчитель формулює проблему, висуває гіпотезу, демонструє способи розв’язання й пропонує обговорити), частково-пошуковий метод (учитель формулює проблему, розбиває її на частини й пропонує учням спільно знайти способи розв’язання), евристичну бесіду (за допомогою запитань учитель підводить учнів

до виявлення проблеми й пошуку способів розв’язання її), проект (наявність проблеми й деталізований план розв’язання її) [4, с. 260 – 265].

До переліку проблемних відносимо також ситуаційний метод (учням пропонуємо ситуацію, у межах якої учні мають виявити проблему, сформулювати її, визначити гіпотезу й запропонувати способи розв’язання) [2].

Як свідчить практика, учням бракує власного досвіду виявлення проблеми, визначення її суті, формулювання гіпотези, пошуку способів розв’язання. Учителю також потрібні орієнтири в доборі проблем, які б корелювалися з життєвими потребами й інтересами учнів, були б актуальні й максимально корисні.

З цією метою дидактики пропонують критерії важливості навчальних проблем, що визначають правила добору проблем для роботи на уроках, а саме:

1. Відповідність проблеми потребам та інтересам певної вікової категорії.
2. Участь учнів у доборі навчальних проблем і розробленні плану дій та способів розв’язання.
3. Різноманітність способів розв’язання, що активізує механізми прийняття рішень.
4. Типовість і реальність проблеми, що виправдовує зусилля тих, хто над нею працює.
5. Серйозність проблеми, що гарантує зацікавлення всього класу.
6. Відповідність формулювання проблеми віковій категорії учнів.
7. Вихід проблеми за межі одного предмета [3, с. 112 – 113].

У переліку завдань, пропонованих учням, мають бути такі: розпізнати проблему; визначити її суть; сформулювати гіпотезу (висловити припущення припущення), запропонувати всі можливі способи розв’язання; спільно проаналізувати всі пропоновані способи; визначити з-поміж запропонованих найдієвіший спосіб; обґрунтувати вибір.

Насамкінець зазначимо, що сучасні методики, у яких зроблено акцент на проблемності, мають великі перспективи, адже систематична робота над розв’язанням проблем формує у школярів життєво важливі вміння, як-от: висловлювати припущення, урахувати наслідки своїх дій і рішень, оцінювати ризики, брати на себе відповідальність за результати власної роботи (дії, рішення, вчинків).

Список використаних джерел

1. Голуб Б. А. Основы общей дидактики : учеб. пособие для студ. педвузов. Москва : ВЛАДОС, 1999. 96 с.
2. Голуб Н. Б. Ситуаційний метод на уроках української мови в школі / *Українська мова і література в школі*. 2013. № 7. С. 18 – 23.
3. Кларин М. В. Инновации в обучении: метафоры и модели: Анализ зарубежного опыта. Москва : Наука, 1997. 223 с.
4. Меняев А. Ф. Категории дидактики: Науч. монография для спецкурса по педагогике в системе дистанционного обучения для студентов педагогических специальностей. Москва, 2010. 341 с.
5. Шлейхер А. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / Перекл. з англ. Г. Лелів. Львів : Літопис, 2018. 296 с.

Пальчикова О. О.,

УДК 372.881.111.1

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології,
Криворізький державний педагогічний
університет, м. Кривий Ріг

Костюк С. С.,

канд. пед. наук, доцент,
старший викладач кафедри іноземних мов,
Криворізький національний університет, м. Кривий Ріг

Пальчикова О. О., Костюк С. С. Дотекстові вправи як засіб формування навичок міжкультурної комунікації під час навчання англійської мови. *Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 1 жовтня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 10 – 11.

ДОТЕКСТОВІ ВПРАВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

На ознайомчому етапі роботи з текстом важливим є зняття фонетичних, лексичних і граматичних труднощів, які виникають у процесі сприйняття нової інформації; акцентування на запам'ятовуванні культурно маркованої лексики під час дискусії [2, с. 143]. З огляду на це назріла потреба розроблення системи дотекстових вправ, зорієнтованих на формування навичок міжкультурної комунікації під час попередньої роботи з мовним матеріалом. Відповідно, задля ознайомлення з новою темою чи текстовою інформацією пропонується висловити припущення про назву або зміст нового уроку / тексту на основі ілюстрацій чи ключових слів. Відтак вправи на здогадку в англійській мові мають таку інструкцію: “Look at the photo. What do you see? Which of these clothing items are worn in your country?”, “Look at the title of the text. What does it mean? How is it related to the pictures?”, “Read the phrases below. Which topic links them?”, “Listen to the English version of the extract from a German folk-song. Which German values does it reflect?”, “Listen to the dialogue between a Scotchman and a Ukrainian. Which of the phrases, pronounced by the speakers contain cultural information? “Look at the photos. What events are depicted? Which celebrations are common for Austria and Ukraine? Which differ? [2, с. 144].

Подаємо приклади дотекстових вправ:

1. Read the words. Which topic links them?

Three-tier fruitcake, swans, fairies, bouquet, wreath, bridal veil, engagement.

Студенти читають слова, після чого розмірковують, яка тема їх об'єднує.

2. Which words are the symbols of a Scottish and an Irish wedding? Which ones are common for both countries?

Words: Uilleann Pipes, bagpipe, lucky shamrocks in the bride's bouquet, thistle flower, Claddagh ring, sixpence in the bride's shoe, linen handkerchief, wedding shortbread, 'wedding scramble', wedding bells.

Scottish wedding symbols – Irish wedding symbols – Common wedding symbols.

Студенти мають здогадатися, які з поданих вище слів є символами шотландського / ірландського чи обидвох весіль.

3. Look at the table. What may the following symbols stand for? Compare.

Symbol name	Scottish wedding symbols	Irish wedding symbols
	What does it symbolize?	
shamrock		
thistle flower		
Claddagh ring		
wedding shortbread		
‘wedding scramble’		
sixpence in the bride’s shoe		

Суб’єкти навчання висловлюють думки щодо значень запропонованих символів, після чого заповнюють таблицю. Виконання вказаної вправи спрямоване на віднайдення нетотожних і спільних атрибутів весілля задля ознайомлення з культурно-маркованою лексикою та з’ясування відомостей про історичні зміни, соціальний досвід, цінності, традиції, що є унікальними та характерними для того чи того народу.

Отже, дотекстові вправи є важливим засобом подолання фонетичних і лексико-граматичних бар’єрів під час попередньої роботи з мовним і культурологічним матеріалом, сприяють запам’ятовуванню нових відомостей у процесі спільного обміну думками.

Список використаних джерел

1. Бакум З. П., Пальчикова О. О., Костюк С. С., Ранюк О. Вправи для формування крос-культурної компетентності майбутніх учителів польської мови. *Українська мова і література в школах України*. 2020. № 5. С. 3 – 6.
2. Бакум З. П., Пальчикова О. О., Костюк С. С. Навчання іноземних мов: крос-культурний підхід : монографія. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2019. 288 с.

Plotnikova N. V.,
Ph.D., Associate Professor,
Associate Professor of Foreign Languages Department,
National University of Pharmacy, Kharkiv

UDC 372.881.1

Plotnikova, N. V. (2021). Study of foreign languages according to the general European program. *Yakist osvity v umovakh hlobalizatsii svitovoho osvithnoho prostoru* (pp. 11 – 13). Dnipro: International Humanitarian Research Center.

**STUDY OF FOREIGN LANGUAGES ACCORDING
TO THE GENERAL EUROPEAN PROGRAM**

The modernization of the Ukrainian higher education system is accompanied by a number of processes aimed at improving the quality of Ukrainian education and its

integration into the world to ensure the recognition of Ukrainian professionals abroad. However, successful integration into the modern educational space can be ensured provided that students speak a foreign language as a means of communication and involvement in world achievements in the field of economics, science and technology. Speaking about the importance of learning foreign languages for the successful development of independent Ukraine, ie actually building a state with a new social, economic and political structure, we certainly mean that learning any language in general contributes greatly to the comprehensive development of personality, as it creates conditions for free communication, opens a person access to the treasuries of human wisdom and life experience, thus accelerating the progress of society. In the XXI century, the educational significance of learning foreign languages and their professional function in the labor market as a whole has significantly increased, which has led to increased motivation to learn them. The socio-cultural context of learning foreign languages in all European countries, including Ukraine, has also changed significantly.

Analysis of documents and recommendations of the Europe Council, features of the language policy of the Ukrainian state shows that there is a rethinking of the importance of foreign languages in the modern world, which requires updating and updating educational programs in foreign languages, finding new approaches to learning all speech activities, introducing new criteria evaluations that take into account achievements, not shortcomings. The organization of the Europe Council has set itself the goal of assisting European countries in agreeing on the aims and content of foreign language teaching. The recommendations of the Europe Council provide a common basis for the development of language training curricula, standard curricula, examinations, textbooks, etc. In the light of these recommendations, the Cabinet of Ministers pays special attention to the development of specific activities, such as strategies to diversify and intensify foreign language learning to support plurilingualism in the pan-European context and strengthen educational ties and exchanges and make full use of new communication and information technologies.

The concept of plurilingualism is decisive in the Europe Council's approach to the problem of learning foreign languages. Multilingualism arises with the expansion of the cultural aspect of human language experience, from the language used in the family to mastering the languages of other peoples (learned in school, college or directly in the language environment). Man does not "store" these languages separately from each other, but forms a communicative competence on the basis of all knowledge, all language experience, where languages are interconnected and are in close interaction. According to the situation, the individual is free to use any part of this competence to ensure successful communication with a particular interlocutor. For example, partners are free to move from one language to another, from one dialect

to another, demonstrating everyone's ability to express an opinion in one language and understand another. A person can use the knowledge of several languages to understand oral or written text, in a language he did not know before, recognizing words that have a similar sound and spelling in several languages, in a "new form".

From this point of view, the purpose of language education changes significantly. Now perfect (at the level of a native speaker) knowledge of one, two or even three languages, separated from each other, is no longer the goal of language education. The goal of language education at the present stage is the development of such a linguistic repertoire, where there is a place for all linguistic skills. Recent changes in the Europe Council's language program are aimed at developing the means by which foreign language teachers will promote the development of a multilingual personality.

The Europe Council is trying to raise the quality of communication between Europeans who speak different languages and are brought up in different cultures, which will allow them to better understand each other, communicate more freely and come into direct contact, be more mobile, leading to closer cooperation. The Europe Council supports and encourages methods of teaching foreign languages that help to acquire knowledge and skills that enable them to solve professional tasks that are mutually beneficial for all countries.

The current process of reforming the system of higher professional education, including the system of teaching foreign languages in higher education, was due to changes in the socio-economic situation and the undoubted mismatch of the level of training of higher education graduates to the social order. The main disadvantage was that the professional-oriented worldview of the specialist is quite narrow, often insufficient for the successful implementation of practical activities in modern conditions. To a large extent, this applies to professionally significant situations of intercultural communication, which involve the development of international business contacts, the development of new technologies, the creation of joint ventures, the intensification of professional activities in close cooperation with foreign colleagues. In the context of the spread of international cooperation in all spheres of activity, training in indirect foreign language communication of students of non-language educational institutions acquires special significance. After graduating from higher education in the process of working in any field of foreign language proficiency is an important factor in a competitive environment.

That is why today in Ukraine there is a reform of education, the search for new tools and techniques to optimize the educational process to improve the effectiveness of training. In the conditions of rapid development of globalization processes and wide application of information and communication technologies, knowledge of a foreign language should become a natural necessity.

Полішко Ю. С.,
аспірантка кафедри педагогічної
майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава

УДК 37.012

Полішко Ю. С. Проблемно-проектне навчання як складова сучасних освітніх технологій. *Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 1 жовтня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 14 – 15.

ПРОБЛЕМНО-ПРОЄКТНЕ НАВЧАННЯ ЯК СКЛАДОВА СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

У зв'язку з інтеграцією української системи освіти у світову освітню систему, пріоритетним завданням є підготовка компетентних громадян, які не тільки володіють глибокими теоретичними знаннями, але й мають бажання самостійно застосовувати їх у нестандартних життєвих ситуаціях, вміють самостійно знаходити і опрацьовувати інформацію, а також здатні вдосконалювати свої знання та вміння впродовж життя. Професійна (професійно-технічна) освіта також є складовою системи освіти України, що забезпечує здобуття громадянам професій відповідно до їх покликань, інтересів та здібностей. На сьогоднішній день питання щодо її реформування, є відкритим, а головною метою модернізації є підготовка мобільного, конкурентоспроможного на сучасному світовому ринку праці, випускника [1].

Виходячи з вище сказаного та враховуючи європейські вимоги до професійної підготовки фахівців, стає зрозумілим, що традиційні професійні фахові знання, вміння та навички, в обраній галузі професійної діяльності, є недостатніми. Для якісних змін в системі роботи професійних (професійно-технічних) навчальних закладів необхідно перейти від стратегії викладання до стратегії навчання, намагаючись впроваджувати педагогічні технології, які спрямованні на мотивацію учнів до добровільного виконання наукових досліджень та самостійного набуття знань. До таких технологій можна віднести проблемні та проектні методи навчання, які можуть бути застосовані у різних навчальних дисциплінах і реалізовані в рамках будь-якого навчального закладу [2]. Оскільки проектне навчання вважають логічним продовженням проблемного то поєднання проблемних завдань з методом проектів, дозволяє спроектувати теоретичний навчальний матеріал на область його практичного застосування. У цьому випадку навчання відбувається на основі постійної напруги, що зумовлює формування компетентності як способу сприйняття, а не тільки теоретичного засвоєння навчального матеріалу. Проблемно-проектне навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти можна застосувати для здійснення поточного, рубіжного чи підсумкового контролю рівня навчальних досягнень учнів. Це дозволяє узгодити теоретичне навчання з виробничим, досягти комплексної мети

засвоєння навчального матеріалу, а також дає можливість розробити потужний дидактичний інструмент формування компетентностей учнів. При розробці проблемних завдань необхідно врахувати необхідність відповідності методики наукового дослідження, яка є інструментом пошуку оптимального варіанту виходу з даної ситуації та являє собою зрозумілий, лаконічний, послідовний виклад матеріалу із запропонованими викладачем варіантами рішення [3]. У даній ситуації особливого значення набуває проєктний метод вирішення цих завдань. При цьому викладач має направити діяльність учнів, або надати можливість самостійно обирати проєкт та шляхи його реалізації, створити ситуацію таким чином, щоб в учнів виникло добровільне бажання її вирішення, що в свою чергу, дозволяє зробити висновок про внутрішню мотивацію здобувачів освіти.

При складанні проблемно-проєктних завдань, викладач має звернути особливу увагу на те, щоб створена проблемна ситуація була реалістичною, з послідовним описом дослідження, згідно до термінів компетенцій та відповідати рівню кваліфікації учнів; важливо запропонувати здобувачам освіти різноманітні варіанти вирішення ситуації та сформулювати можливі моделі розвитку подій; створити сприятливі умови для заохочення виконання проєктних завдань. Оцінюючи роботу необхідно звертати увагу не тільки на рівень навчальних досягнень, але й на ступінь внутрішньої мотивації, що говорить про компетентність спрямованості навчального процесу в цілому та є важливим показником перетворення особистого змісту суб'єктів навчального простору [4].

Отже, проблемно-проєктне навчання створює умови для вдалого поєднання теорії з практикою, сприяє розвитку критичного мислення (що є актуальним на сьогоднішньому ринку праці) та комунікативних компетенцій, а також дозволяє технологічно забезпечити прийомами і способами самовдосконалення у професійній сфері, що є важливим показником для інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності випускників професійно (професійно-технічних) навчальних закладів.

Список використаних джерел

1. Кларин М. В. Характерные черты исследовательского подхода: обучение на основе решения проблем. *Школьные технологии*. 2004. № 1. С. 11 – 24.
2. Коберник О. М. Теорія і методика психолого-педагогічного проектування виховного процесу в школі. Київ : Науковий світ, 2001. 234 с.
3. Коберник О. М. Проектна технологія як умова реалізації особистісно орієнтованого підходу у трудовому навчанні. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр.* Київ – Вінниця : ДОВ Вінниця, 2004. С. 65 – 69.
4. Сбруєва А. А. Глобалізація освіти. *Енциклопедія освіти / акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень*. Київ : Юрінком Інтер, 2008. С. 136 – 137.

СЕКЦІЯ 2. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ В ОСВІТІ

Пархоменко О. Ю.,
канд. фіз.-мат. наук,
доцент кафедри фізики та математики,
Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв
Зайцева М. Ю.,
здобувач вищої освіти,
Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв

УДК 514.1

Пархоменко О. Ю., Зайцева М. Ю. Використання інтелектуальних карт при вивченні теми “Тригонометричні функції кута” на прикладі сервісу Mindmeister. *Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 1 жовтня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 16 – 18.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ КАРТ ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕМИ “ТРИГОНОМЕТРИЧНІ ФУНКЦІЇ КУТА” НА ПРИКЛАДІ СЕРВІСУ MINDMEISTER

На сьогоднішній день в умовах колосального зростання кількості інформації проблема її систематизації грає важливу роль. Основні форми подання інформації, з якими більшість людей звикло працювати (напр., текст, список, таблиці, діаграми) мають ряд недоліків:

- великі обсяги інформації в традиційних формах складні для запам’ятовування, розуміння і відтворення;
- традиційні форми не дозволяють в повній мірі творчо підходити до вирішення;
- ключові ідеї важко виявити;
- пошук потрібної інформації забирає багато часу.

Альтернативою традиційним способам представлення й обробки інформації, інтенсифікації навчального процесу та ефективного управління інформацією є інтелект-карти. Людина сприймає 80 % усієї інформації через зір, а інтелект-карти створюються саме для візуалу. Тому цей метод управління інформацією є дуже потужним.

Ментальні карти (інтелект-карти, mind map) – метод організації ідей, завдань, концепцій і будь-якої іншої інформації. Ментальні карти допомагають візуально структурувати, запам’ятовувати і пояснювати складні речі. Наприклад, записати тези виступу або скласти план уроку.

Під час навчального процесу, інтелект-карти можуть бути побудовані учнями в робочих зошитах, у спеціально відведених зошитах для конспектування. Карти, побудовані вручну на папері або на дошці, найчастіше вимагають “перестроювання”, тому що малюнки можуть бути виконані неакуратно, що впливає на якість карти. Саме тому деякі автори і педагоги замість традиційних способів побудови інтелект-

карт використовують сучасні методи. В даний час існує безліч різних мобільних додатків і широкий спектр інтернет-сервісів для створення інтелект-карт.

Одним з популярних сервісів є MindMeister (mindmeister.com) – хмарне рішення для створення інтелект-карт, діаграм і презентацій. У MindMeister можна створювати макети як поодиночі, так і в команді в режимі реального часу.

Як приклад, розглянемо застосування даного сервісу під час вивчення теми з математики “Тригонометричні функції кута” у 8 класі. На рис. 1. наведено найпростіший варіант побудови схеми, яка реалізує структурування матеріалу.

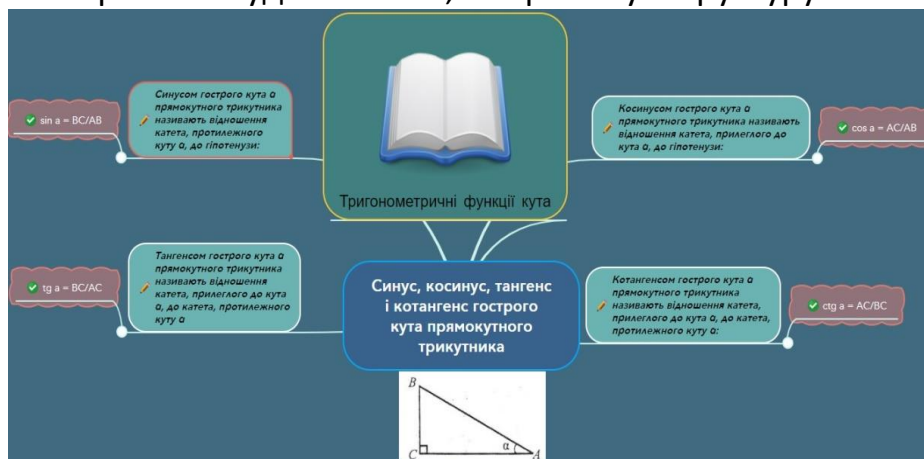

Рис. 1. Варіант побудови схеми, яка реалізує структурування матеріалу

Працювати з ментальними картами можна на будь-якому етапі уроку. На початку вивчення теми доцільно їх використовувати для зацікавлення та привертання уваги учнів до нового матеріалу. Так, із запропонованої карти учні дізнаються, що вивчатимуть чотири тригонометричні функції, їх назви та означення. Додатково можна навести іншу інформацію про функції або зв'язки між ними. При завершенні теми основна ідея використання ментальних карт – узагальнення отриманих учнями знань.

На уроці завдяки такій карті вчителю зручно пояснити матеріал, продемонструвати учням логічну побудову заданої теми, її складові, а також закріпити формування нових понять в учнів та перевірити як засвоїли матеріал.

Крім того, можна запропонувати учням самостійно ознайомитися з сервісом MindMeister та створити власну інтелект-карту. Це можуть бути як індивідуальні завдання з подальшим обговоренням та оціненням результатів, так і групові роботи. Наприклад, доцільно поділити учнів класу на чотири групи і запропонувати кожній з них розробити ментальну карту по одній з функцій. Завдяки широким можливостям та функціоналу сервісу, в учнів буде можливість проявити креативність та розвинути соціальні компетенції.

Вчителю бажано на уроці давати учням як готові карти (для прикладу), так і завдання на самостійне створення ментальних карт. Такий вид роботи дозволяє учням виокремлювати важливе з теми, узагальнювати отримані знання візуалізуванням, більше запам'ятовувати та розуміти, а найголовніше, учень розвиває креативне мислення.

Список використаних джерел

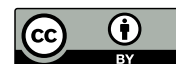
1. Бирка М. Теоретико-методичні основи використання інтелектуальних технологій у професійній діяльності вчителів природничо-математичних дисциплін. *Нова педагогічна думка*. 2013. № 3. С. 3 – 6.

2. Білоусова Л. І., Житеньова Н. В. Функціональний підхід до використання технологій візуалізації для інтенсифікації навчального процесу. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Том 57. № 1. С. 38 – 47.

Резнікова Л. В.,
здобувач вищої освіти,
Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв

УДК 514.1

Пархоменко О. Ю.,
канд. фіз.-мат. наук,
доцент кафедри фізики та математики,
Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв

Резнікова Л. В., Пархоменко О. Ю. Розв’язання систем рівнянь графічним способом в online електронних таблицях. *Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 1 жовтня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 18 – 20.

РОЗВ’ЯЗАННЯ СИСТЕМ РІВНЯНЬ ГРАФІЧНИМ СПОСОБОМ В ONLINE ЕЛЕКТРОННИХ ТАБЛИЦЯХ

Функціонал online електронних таблиць забезпечує автоматизацію рішення багатьох математичних задач. Це дозволяє активно використовувати їх в процесі навчання математики в школі. В таблицях реалізується розв’язання багатьох задач, зокрема, розв’язування системи двох рівнянь з двома змінними.

Основними методами знаходження двох залежних невідомих є графічний, підстановки та складання. В online електронних таблицях, що є аналогами табличних процесорів, вирішення цієї задачі можна реалізувати графічно, матричним методом або з використанням надбудов (пошук рішення). Найпростіший в реалізації є графічний спосіб, який знайомий усім з перших уроків вивчення систем двох рівнянь.

Знаходження рішення системи графічно здійснюється через діаграму, на якій відображаються графіки обох функцій. Розглянемо даний спосіб на прикладі наступної системи:

$$\begin{cases} 4x^2 + y = 17 \\ x^2 + 2y = 6 \end{cases} \quad (1)$$

На першому етапі розв’язання системи необхідно виконати рівносильні перетворення – виразити одну змінну через іншу. Виразимо в (1) змінну y :

$$\begin{cases} y = 17 - 4x^2 \\ y = \frac{6-x^2}{2} \end{cases} \quad (2)$$

Далі необхідно побудувати таблицю значень. Задаємо значення змінної x в проміжку $[-3; 3]$ з кроком $0,5$ та вводимо необхідні формули для обчислення відповідних значень змінної y в першому ($Y1$) та другому ($Y2$) рівняннях (рис. 1).

Проаналізувавши таблицю значень (рис. 1) можна безпосередньо визначити розв’язок системи рівнянь, якому будуть відповідати значення x при однакових значеннях y з першого ($Y1$) та другого ($Y2$) рівнянь. Для даної системи є два розв’язки: $(-2; 1)$ та $(2; 1)$. Але не виключені випадки, коли в таблиці не буде визначено корені одного чи обох рівнянь через неправильно обраний крок обчислень або корені будуть за межами обраного проміжку. Тому більш інформативним та наочним є графічний метод розв’язання системи рівнянь, який реалізується за допомогою побудови діаграм. Будується діаграма за допомогою вбудованих функцій електронних таблиць.

B2	-	$f(x)$	$=17-4x^2$
	A	B	C
1	X	Y1	Y2
2	-3	-19	-1,5
3	-2,5	-8	-0,125
4	-2	1	1
5	-1,5	8	1,875
6	-1	13	2,5
7	-0,5	16	2,875
8	0	17	3
9	0,5	16	2,875
10	1	13	2,5
11	1,5	8	1,875
12	2	1	1
13	2,5	-8	-0,125
14	3	-19	-1,5

Рис. 1. Обчислення значень змінної y

На діаграмі, яку побудовано в безкоштовному онлайн сервісі Google Таблиці (рис. 2), видно точки перетину двох графіків, кожен з яких відповідає певному рівнянню в системі. Розв’язкам системи двох рівнянь будуть координати точок перетину даних графіків. Якщо точок перетину на діаграмі не видно, але характер поведінки графіків свідчить про їх наявність, необхідно розширити розглядуваний проміжок. Зменшенням кроку обчислень можна збільшити їх точність.

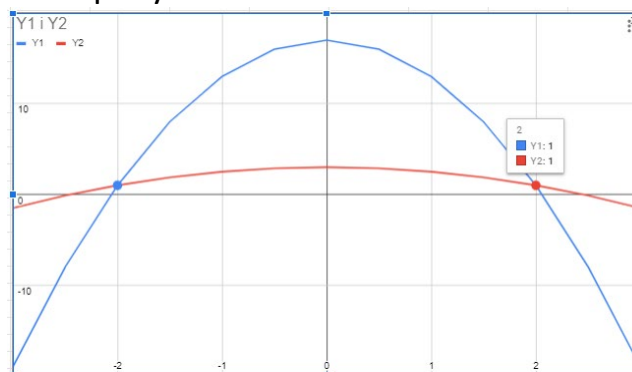

Рис. 2. Побудована діаграма

Задавати завдання з розв’язання систем рівнянь в online електронних таблицях можна як індивідуальні, так і групові, коли над одним прикладом одночасно працюють декілька учнів. Організувати роботу можна як в аудиторії, при наявності підключення до мережі інтернет, так і дистанційно в режимі реального часу, що зручно під час змішаного або дистанційного навчання. Такий підхід до навчання сприяє виробленню в учнів необхідних та актуальних у XXI столітті компетенцій.

Список використаних джерел

1. Google-сервіси для вчителя. Перші кроки новачка. URL: http://sae-ukraine.org.ua/ua/project_news/Google-serv--si-dlya-vchitelya--Persh---kroki-novachka-publication.
2. Лященко К. В. Google-сервіси: можливості та перспективи використання у сучасному освітньому середовищі. URL: <http://www.psyh.kiev.ua>.

СЕКЦІЯ 3. ПОЧАТКОВА ОСВІТА

Матвеева В. П.,

Белорусский государственный педагогический
университет имени Максима Танка, г. Минск

УДК 372.4

Матвеева В. П. Исследование современного начального образования. *Качество образования в условиях глобализации мирового образовательного пространства* : материалы Международной научно-практической конференции (Днепр, 1 октября 2021 г). Днепр : Международный гуманитарный исследовательский центр, 2021. С. 21 – 22.

ИССЛЕДОВАНИЕ СОВРЕМЕННОГО НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Начальное образование как объект изучения, исследования и эксперимента занимает особое место; это образовательное пространство, которое принадлежит феномену детства, самоценному периоду, времени неисчерпаемых потребностей ребенка в познании, которые при допущении в раннем возрасте потерь оказываются невозполнимы в полной мере в дальнейшем образовании.

Традиционная система обучения существует почти 400 лет. Она разработана крупнейшим чешским ученым и педагогом Яном Амосом Коменским. Он впервые обосновал идею всеобщего обучения на родном языке, создал стройную систему всеобщего образования, разработал классно-урочную систему обучения, которая способствовала развитию у школьников тех качеств, которые были необходимы для достойной жизни в условиях ремесленного производства: полное послушание, умение повторить действия учителя (мастера). В течение всей своей жизни человек мог заниматься одним и тем же делом, выполняя его одними и теми же способами.

По своим целям современное начальное образование призвано заложить основы знаний, развивать умственно, нравственно, эстетически и физически с учетом индивидуальных и возрастных особенностей детей, позитивной самооценки и ответственности в целях успешного обучения на последующих ступенях общеобразовательной средней школы.

Из блока общих проблем развития современного начального образования выделим следующие:

- выбор “правильного” возраста для начала обучения;
- определение критериев готовности к школе будущего первоклассника;
- второгодничество на дошкольной ступени и в начальной школе как способ “выравнивания” показателей успеваемости;
- пути решения проблемы адаптации детей в детском саду и школе;
- формы сотрудничества педагогов детских садов и начальных школ;
- факторы влияния на реализацию права “равенства шансов в образовании” как социально-экономическая и педагогическая проблема.

Как известно, начальное образование является фундаментом общего среднего образования, и их будущие успехи, развитие во многом зависит от качества

начального образования. Это образование формирует первоначальные навыки чтения, правописания, счета учеников, элементы теоретического мышления, основы речи и культуры поведения, закладывает основу обеспечения личной гигиены и здорового образа жизни.

В начальном образовании обучение в основном ведется через привитие образного мышления как предтеча логического. Образное мышление рассматривается как основная форма мышления малолетних детей и учитывается при подготовке школьных учебников, учебных пособий, дидактичных, раздаточных материалов. Развитие образного и логического мышления тесно связано с развитием речи у детей. Это свойство начального образования учтено при определении содержания и объема таких сфер обучения, как математика и родной язык.

Таким образом, ожидаемые результаты от начального образования, зависят от учебников, учебных пособий, методических рекомендаций, созданных на основе идей, отраженных в принципах, концепции начального образования и организации, методов и способов организации начального образования, инновационных идей, современных педагогических и информационных технологий, средств обучения нового поколения.

Шаран О. В.,

УДК 372.851

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри математики, інформатики та
методики їх викладання у початковій школі,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка, м. Дрогобич

Криванич І. Д.,

здобувач вищої освіти,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка, м. Дрогобич

Шаран О. В., Криванич І. Д. Особливості естетичного виховання учнів початкової школи на уроках математики. *Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 1 жовтня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 22 – 24.

ОСОБЛИВОСТІ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

У сьогоденнішніх реаліях суспільного життя важливим є питання виховання підростаючого покоління і, зокрема, естетичного виховання молодших школярів. Орієнтація освіти на розвиток особистості передбачає прилучення дітей до естетичного досвіду людства, розвиток здатності відчувати, сприймати і творити прекрасне. Як показує практика, виховна спрямованість навчання відіграє

особливу роль в освітньому процесі початкової школи. На важливості формування особистості та розвитку її естетичної культури у найбільш сприятливому для цього молодшому шкільному віці наголошували ще відомі педагоги та письменники С. Русова, В. Сухомлинський, Л. Толстой, К. Ушинський та ін. Учені педагоги та психологи, такі як Б. Ананьєв, Л. Божович, Л. Виготський, Л. Волович, Л. Коваль, Л. Коган, А. Макаренко, В. Моляко, О. Семашко, Б. Теплов та ін. розробили основи теорії естетичного виховання молоді. Сучасний початковий курс математики впливає на розвиток молодших школярів як у навчальному, розвивальному, так і у виховному планах. Уроки математики володіють великими можливостями для естетичного виховання учнів початкової школи. Про це свідчать розробки учителів-практиків З. Думи, І. Шильник та багато ін.

Під естетичним вихованням розуміємо складову частину виховного процесу, безпосередньо спрямовану на формування й виховання естетичних почуттів, смаків, суджень, художніх здібностей, на розвиток її здатності сприймати й перетворювати дійсність за законами краси в усіх сферах діяльності людини (за С. Гончаренком [1, с. 119]).

Естетичний аспект притаманний математиці як науці.

Перш за все, виділимо математичну мову як важливий компонент та особливу мову науки математики, яка стала зараз міждисциплінарною. Адже її результати й методи зараз використовуються у багатьох галузях знань, як природничих, так і суспільних. Найважливішою особливістю математичної мови є її точність і стислість. У цьому її велика перевага і краса. У математиці застосовується важливий науковий принцип, що полягає у зведенні складного до простого, який є однією з основних ознак краси в науці. І міра краси тим вища, чим менша міра складності перетвореного об'єкта або чим простіша і наочніша його модель. Як вважає В. Болтянський, “краса математичного об'єкта може бути виражена за допомогою ізоморфізму між об'єктом і його наочною моделлю, простотою моделі і несподіванки її появи” [2, с. 41]. Це твердження він навіть підкріплює формулою математичної естетики:

Краса = наочність + несподіванка = ізоморфізм + простота + несподіванка.

Цю красу можна помітити як з зовнішнього боку, так і з внутрішнього. Естетично привабливим, зовнішньо красивим може бути використаний малюнок до задачі, цікаво сформульоване завдання, графік, схема розв'язання та ін. Сюди відносимо гармонійне поєднання кольорів, ліній, форм, каліграфічні й акуратні записи та ін.

Внутрішню, більш складнішого рівня красу можна назвати красою інтелектуальною, яку можна досягнути у процесі активної інтелектуально творчої діяльності. Така краса пов'язана з творчою математичною діяльністю, витонченістю міркувань, цікавими способами розв'язування завдань. Вона найчастіше проявляється у процесі пошукової діяльності школярів, коли має місце пошук різних способів рішення проблеми, застосування аналогії, узагальнення, виділення найбільш оптимального способу, оригінальність розв'язання, його несподівана простота.

Відповідно використовуємо у методиці навчання математики різні види завдань, у процесі розв'язування яких забезпечується формування естетичного сприйняття учнів. Зокрема, це: завдання, які втілюють наочну красу; завдання, умови яких можна

певним чином спростити; завдання, які розв’язуються завдяки творчому застосуванню математичних методів. Таким чином, можна стверджувати, що естетичний потенціал закладений у математиці глибше, ніж у мистецтві, оскільки вимагає спеціальної роботи з актуалізації окремих понять, їх властивостей, певних закономірностей та ін.

Естетичному вихованню молодших школярів сприяє застосування інтегрованого вивчення математичної, природничої, технологічної та мистецької освітніх галузей. Зокрема, це: спілкування на математичні теми на природі, використання творів мистецтва, фольклору, краса навколишнього світу та побуту, виготовлення різних виробів тощо.

Ставимо вимоги і до вчителя. Він повинен уміти естетично викладати математику, на етапі актуалізації “схвилювати” учнів, викликати в них емоції і переживання. Естетичні можливості самого вчителя – це його зібраність, точність і виразність мови, витонченість манер, доброзичливість, вміння створити атмосферу творчості, позитиву, порядку.

Спираючись на результати проведеного педагогічного дослідження, можна стверджувати, що за допомогою спеціально дібраних завдань кожен вчитель може формувати естетичне сприйняття математики школярем, сприяти їх естетичному вихованню. У процесі розв’язування завдань, орієнтованих на естетичне сприйняття, діти проявляють свою творчу індивідуальність, а вивчення математики стає продуктивнішим і цікавішим.

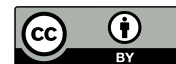
Список використаних джерел

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 375 с.
2. Болтянский В. Г. Математическая культура и эстетика. *Математика в школе*. 1982. № 2. С. 40 – 43.

СЕКЦІЯ 4. СЕРЕДНЯ ОСВІТА

Кізима М. З.,
здобувач вищої освіти,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка, м. Дрогобич

УДК 316.723

Кізима М. З. Поп-музика в контексті молодіжної музичної субкультури. *Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 1 жовтня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 25 – 29.

ПОП-МУЗИКА В КОНТЕКСТІ МОЛОДІЖНОЇ МУЗИЧНОЇ СУБКУЛЬТУРИ

Термін “молодіжна культура” вживається у педагогічному, соціально-психологічному, політичному дискурсах і за століття існування зазнав чималих змін. Уперше поняття “молодіжна культура” було сформульоване Талкотом Парсонсом, який убачав у молоді важливу соціальну групу, яка знаходиться на стику двох ціннісних систем (традиційного та сучасного) суспільств і виконує функцію адаптації процесу переходу молоді у доросле життя. Молодь тлумачать як субкультуру, тобто як групу ровесників, яка надає підліткам способи становлення себе у світі, а отже є однією з адаптивних форм, що допомагає суспільству в цілому підтримувати усталеність розвитку. Функцію конфліктності, а як наслідок девіантності, визначається культурними нормами певного культурного прошарку. “Вочевидь “нераціональна” поведінка, така як сутички та вуличний вандалізм може мати сенс: вона дає змогу піднімати статус відповідно до групових цінностей, таких як ризик, сміливість, жорстокість” [4, с. 18]. Тобто символічна субкультурна поведінка таких молодіжних спільнот є формою спротиву, який пов’язується зі становим походженням молоді. Це відбувається через заперечення загальноприйнятих цінностей, стереотипів поведінки суспільства в межах субкультурних об’єднань.

Молодіжні субкультури визначають як системи смислів, засобів вираження, стилів життя, що створюються групами молоді, які перебувають на підлеглих соціальних структурних позиціях, як реакції на домінуючі системи цінностей [4, с. 13].

У соціально-антропологічній концепції М. Мід молодіжні субкультури розглядаються в контексті проблем поколінь. Вона вирізняє три типи культури за критерієм орієнтації нового покоління на досвід старших, на знання, на заперечення традицій попередніх поколінь, а саме: постфігуративну, префігуративну, конфігуративну. У кожному з типів культури формуються властивості та стандарти поведінки. Також подано трактування контркультури як однієї з форм префігуративної культури [3].

Сучасна теорія молодіжної культури охоплює молодь усіх соціальних верств і головним об’єктом уваги вчених виявляється те, що є загальним для молоді як вікового етапу. Молодіжна субкультура як соціально-психологічне явище характеризується тим, що містить:

- а) своєрідну моду та вподобання, особливо в музиці та одязі;
- б) відносини, які здебільшого концентруються на дружбі і групах однолітків, ніж на сім’ї;

- в) відносно першість дозвілля перед роботою;
- г) виклик цінностям дорослих та індивідуальні експерименти зі способом життя;
- д) якість безкласовості у стилі дозвілля та поведінки.

“Бувши іншою стосовно дорослого покоління, молодіжна субкультура не є повністю однорідною, а розділяється гендерами та етносами, класами та освітою, а також міриадами конкуруючих культурних стилів” [1, с. 200]. Інколи молодіжна субкультура функціонує як контркультура, де головним є зміст протесту, тобто виклик традиційній культурі, незахищеності людини від наявних і нових загроз, що виражається у неформальних комплексах поведінкових установок.

“Характерною рисою молодіжної субкультури є емоційно-чуттєве самоствердження молоді поряд із пошуком розважального змісту під впливом групових стереотипів, установок, інтересів тощо” [2, с. 112]. Саме вікові особливості молоді зумовлюють те, що переважає емоційно-чуттєве ставлення до культури в цілому. Це має прояв у глибоко особистісному сприйманні культурної інформації, у співпереживанні, емпатійності, ототожненні себе з героями творів, наслідуванні своїх кумирів, інколи не визнаних у суспільстві. Наявні субкультурні молодіжні об’єднання можуть бути реальними та віртуальними, наприклад, в Інтернеті.

Молодіжні субкультури є особливою частиною суспільної культури. Вони є результатом пошуку своєї, нової ідентичності, що пов’язується зі створенням нового стилю. Джерелом цього стилю можуть бути романтизовані чи ідеалізовані образи іншої цивілізації чи культури.

“Субкультурне використання музики вважають найбільш активним способом її сприймання. Музика є одним із засобів, за допомогою якого субкультура відтворює свою ідентичність і культурно відтворює себе, окреслюючи свою відмінність від інших членів суспільства” [7].

Субкультурне використання музики вперше охарактеризував Д. Рісман. Він зауважив, що “слухачів популярної музики можна поділити на дві групи: “більшість, яка некритично приймає уявлення дорослих про молодь, і меншість, яка уособлює певні суспільні бунтівні мотиви”. Друга група завжди є менш численною. Її бунт набуває символічної форми та завжди має “новизну” для суспільства” [8, с. 33].

“Дослідження музичних уподобань і особистісних властивостей виявило три групи патернів, які асоціюються із вибором найбільш типових видів рок-музики, із загальною широтою музичних інтересів і з уподобаннями поп-музики (як найлегшої для сприймання). Більш достовірно музичні вподобання можна спрогнозувати за такими особистісними рисами особистості, як екстраверсія та відкритість. Для екстравертів типовими є вибір поп-музики” [9, с. 75].

Масштабні дослідження соціального функціонування музичного мистецтва свідчать про те, що найбільш розвинені в особистісному плані представники різних соціально-демографічних груп (робітники, селяни, інтелігенція) більше подібні між собою, ніж із менш розвиненими в особистісному аспекті представниками “своїї” соціальної верстви.

Підліткові музичні субкультури ставали предметом спеціального дослідження багатьох дослідників у різних галузях гуманітарних наук.

Дослідження підлітків у віці 14 – 21 років підтвердило, що швидше і точніше співвідносять музичні твори зі списком емоцій ті, хто частіше слухає класичну музику. З’ясувалися не лише залежності особистісних рис і властивостей, а й особливостей пам’яті.

Отже, музичні субкультури об’єднуються за певними “критеріями:

а) за віком;

б) за статевою приналежністю (наприклад, прихильниками рок-музики є переважно юнаки;

в) за соціальним походженням слухачів, наприклад, спільноти вихідців із так званих неблагополучних сімей (масова музика, поп-музика, народна музика);

г) за освітнім рівнем (малокультурних підлітків, молодих робітників, які надають перевагу музиці протесту, зокрема стилям панк-рок і важкий метал) тощо” [6, с. 160].

“Відчуття музики” значною мірою визначається приналежністю особи до певної субкультури, тобто прийняттям нею певної картини світу і пов’язаних з нею цінностей, норм, символів, стереотипів, мови, етикету [5, с. 141].

Поп-музика у загальноприйнятому сенсі є субкультурою – антиподом рок-культури. “Типологічна визначеність цього виду музики створюється чотирма факторами: розважальною функцією; особливою роллю художнього стандарту, подібної до канону у фольклорному і традиційному професійному мистецтві; тісним зв’язком з мас-медіа та технічними засобами тиражування і поширення художньої продукції; комерційною стратегією просування до популярності виконавців і творів” [5, с. 142].

Водночас поп-музика характеризується примітивністю музики, де домінує синтезатор та інструментальна група; головна увага до сценічного “подання” музичного матеріалу а також увага до поза сценічної діяльності виконавця (створення його іміджу тощо).

“Прихильниками поп-груп і поп-виконавців є люди в усьому світі. Їх вабить яскравість, карнавальність, зовнішня ефектність субкультури. Здебільшого це різноспрямована публіка, яка є легко збудливою, схильною до афектації, ідоломанії, має різнобічні смаки та музичні вподобання, доволі обмежений комунікативний досвід” [4, с. 253].

Центральними психологічними новоутвореннями підліткового віку є самоусвідомлення та почуття дорослості. Поряд з уявленнями про навколишню дійсність у підлітка виробляється відносно стійка усвідомлена система уявлень про самого себе, тобто формується самосвідомість. На основі самосвідомості суб’єкт ставиться до самого себе та цілеспрямовано будує свої взаємини з іншими суб’єктами і об’єктами середовища як всередині соціокультурної системи, так і за її межами. Специфіка особистісного зростання в період підлітковості полягає у тому, що процеси самоусвідомлення, самоствердження й самореалізації підлітка збагачуються та набувають нового якісного змісту.

Ідентифікація є важливим механізмом розвитку, який має прояв у прийнятті індивідом соціальної ролі при входженні в групу, усвідомлення ним групової приналежності, формуванні соціальних установок. Соціальна ідентифікація підлітка є способом самовизначення, самопізнання та орієнтації стосовно інших людей і має двобічний характер. З одного боку, це ототожнення особи з групою, а з

іншого – це розпізнавання в інших ознак ідентифікації, за якими можливо ідентифікувати себе, використовуючи статево-вікові, психічні, моральні, естетичні та ін. індикатори, завдяки яким підліток визначає своє коло спілкування і взаємодії. Завдяки стійким орієнтаціям за цими ознаками та постійно діючому механізму ідентифікації відбувається формування типів особистості, з яких утворюються групи, і музичні спільноти зокрема.

Музика є потужним ідентифікаційним механізмом. Музичні молодіжні субкультури функціонують як референтні спільноти та серед головних складових соціальної взаємодії у підлітковому віці, що містять системи внутрішніх правил. Завдяки їх дотриманню підлітки ідентифікуються один з одним, самовиражаються засобами музичної активності, що дає можливість демонструвати свою позицію у соціумі, вирізняти себе серед інших. Процес ідентифікації є включеним у сукупну соціокультурну діяльність, у межах якої (з метою спілкування) індивідуальний музичний досвід виражається у значеннях, завдяки чому суб'єкт і може його усвідомити. До усвідомлення приводить процес вираження знання в знаково-опосередкованій і соціально-нормативній формі, зокрема музичній субкультурі. Самосвідомість у музичній субкультурі може трактуватися як один із рівнів пізнання підлітком самого себе як індивідуальності, зокрема й становища у культурному середовищі, ставлення до різних його явищ і об'єктів.

Самосвідомість підлітка, як представника музичної субкультури частково містить зміст музичної “Я-концепції” представника музичної субкультури, яка є більш стійкою частиною так званої музичної самосвідомості, тією мірою, у якій музична “Я-концепція” потенційно усвідомлюється.

Самоідентифікація з музичною субкультурою містить не лише стабільне знання, а також є процесом і результатом безперервного (перцептивного і розумового) моніторингу станів музичної субкультури. Критерієм сформованості самоідентичності є музична активність підлітка. Вона може мати різні форми: на рівні конкретного підлітка як спроба реалізації індивідуальних очікувань, набуття соціального статусу та відповідних ролей; на груповому рівні – це, наприклад, прихильність і тенденції підтримки субкультурою підлітків – представників своєї субкультури; на соціальному макрорівні – позиціонування конкретної музичної субкультури в контексті соціокультурних та суспільно-політичних подій історичного часу.

Ці три аспекти самоідентичності утворюють цілісний Я-образ, який існує незалежно від рівня розвитку підлітка, в усіх реальних (і віртуальних) суб'єктів музичного життя. Я-образ має складові, які відображують рівень розвиненості, деталізації, розгорнутості самосвідомості підлітка в музичному просторі й часі: Я-реальне (знання, можливо реальні уявлення про музичне життя і про себе в теперішньому); Я-ідеальне (уявлення про те, яку роль сам підліток має відігравати у субкультурі); Я-динамічне (уявлення про те, яким підліток має стати у найближчий час, так звана соціально-культурна програма-мінімум).

Самоідентичність підлітка з музичною субкультурою є передумовою і наслідком соціокультурної взаємодії, музичного самовизначення, що, своєю чергою, зумовлює характер музичної, а далі й соціокультурної поведінки підлітка.

Список використаних джерел

1. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте психологическое исследование. Москва : “Просвещение”, 1968. 464 с.
2. Злобіна О. Особистість як суб’єкт соціальних змін. Київ : Інститут соціології НАН України, 2004. 400 с.
3. Мид М. Культура и сопричастность. Москва : Наука, 1988. 134 с.
4. Омельченко Е. Л. Молодежные культуры и субкультуры. *Youth Cultures and Subcultures*. Москва : Ин-т социологии РАН, 2000. 261 с.
5. Петрушин В. А. Музыкальная психология. *Академический проект, Гаудеамус*. Москва, 2009. 400 с. (Серия “Gaudeamus”).
6. Сушик Н. С. Сутність, елементи, особливості, класифікації, фактори формування субкультури підлітків: соціально-педагогічний аспект. *Науковий вісник Волинського нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Педагогічні науки*. 2012. № 8. С. 158-162.
7. Cooley Ch. H. Human Nature and Social order. N. Y., 1964. P. 105.
8. Riesman David. Listening to Popular Music. S. Firth, A. Goodwin (eds); *On Record: Rock, Pop and the Written Word*. New York: Pantheon, 1990. P. 33.
9. Rotevan H. D. Assiqnea and chosen Identity components: A process Perspective on Their Integration. *Adolescent Identity Formation (Ed. By Adams G. R. Gullota t.p)*. Soqe Publications, 1992. P. 73-90.

Редько В. Г.,

УДК 372.881.1

д-р пед. наук, доцент,
старший науковий співробітник,
завідувач відділу навчання іноземних мов,
Інститут педагогіки Національної академії
педагогічних наук України, м. Київ

Редько В. Г. Сутність компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти. *Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 1 жовтня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 29 – 30.

СУТНІСТЬ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Формування ключових компетентностей засобами іноземної мови не є одноразовим видом діяльності. Це тривалий процес, який не закінчується вивченням певної теми спілкування або завершенням навчання у закладі загальної середньої освіти. Робота в цій сфері зумовлюється тематикою, визначеною навчальною програмою для кожного класу. Серед ключових компетентностей є такі, формування яких відбувається постійно, у різних обсягах і напрямках упродовж усього

процесу навчання іноземної мови. А є компетентності, вибіркоче формування яких можливе лише у межах окремих тем спілкування. Окрім того, формування деяких ключових компетентностей може здійснюватись інтегровано у межах кількох тем на різних етапах навчання. А відтак, навчальна діяльність у певному класі, спрямована на формування деяких ключових компетентностей, може не відбуватись [1].

У модельних навчальних програмах наголошується, що компетентісно орієнтоване навчання іноземної мови доцільно розглядати не тільки як процес формування ключових компетентностей, але й також міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності як предметної з усіма її компонентами (мовною, мовленнєвою, соціокультурною, навчально-стратегічною). Відповідно, цей феномен варто трактувати в таких аспектах:

1) міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність учнів – це сукупність набутих учнями знань, умінь, навичок, способів діяльності, ставлень, мотивів, необхідних для усвідомленого виконання комунікативних дій, спрямованих на оволодіння іншомовним спілкуванням у межах вимог навчальної програми для кожного класу;

2) міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність – це інтегрована характеристика особистості школяра, яка передбачає формування в нього здатності до набуття досвіду іншомовного спілкування в усній та письмовій формах у межах програмових вимог і забезпечує засвоєння культурних цінностей народу, мова якого вивчається;

3) формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності – це діяльність, що здійснюється у формі діалогу культур, яку має організовувати вчитель і/або сприяти цьому зміст підручника у межах таких структурних компонентів: мотиваційного (ставлення учнів до навчання й усвідомлення соціальної потреби в оволодінні іноземною мовою як засобом міжкультурного спілкування; ціннісні орієнтації); когнітивного (знання, уміння, навички, досвід іншомовної комунікативної діяльності, що дає змогу адаптуватися до світового соціуму); діяльнісного (способи і форми виконання навчальних дій, спрямованих на усвідомлене оволодіння іншомовною комунікативною діяльністю); контрольо-оцінного (самооцінювання і самоконтроль рівня власних навчальних досягнень); рефлексивного (самоаналіз, самооцінка, самокорекція процесу і результатів навчання та пошуку шляхів їх удосконалення) [2; 3].

Список використаних джерел

1. Ключевые компетенции для обучения в течение всей жизни – европейские рамочные установки: рекомендации парламента и Совета Европы от 18 декабря 2006 года. О ключевых компетенциях обучения в течение жизни (2006/962/ EC). 2008. *Адукатар*. № 1 (13). С. 14 – 18.

2. Редько В. Г., Полонська Т. К., Пасічник О. С., Басай Н. П. Концепція компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи. Київ : ТОВ “КОНВІ ПРІНТ”, 2018. 36 с.

3. Rychen, D. S., & Salganik, L. H. (Eds). (2003). *Key competencies for a successful life and well-functioning society*. Hogrefe Publishing.

СЕКЦІЯ 5. ВИЩА ОСВІТА

Дембіцька С. В.,

УДК 37.07

д-р пед. наук, доцент,
професор кафедри безпеки
життєдіяльності та педагогіки безпеки,
Вінницький національний технічний
університет, м. Вінниця

Баранецька О. С.,

здобувач вищої освіти,
Вінницький національний
технічний університет, м. Вінниця

Дембіцька С. В., Баранецька О. С. Ризик-менеджмент в закладах вищої освіти: проблеми та перспективи провадження. *Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 1 жовтня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 31 – 32.

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ

На сьогодні, заклади вищої освіти є самостійними суб'єктами на ринку освітніх послуг, відтак виникає проблема забезпечення конкурентоспроможності та формування привабливості для потенційних студентів.

Для досягнення такої мети, перспективним видається використання технології ризик-менеджменту, що не лише забезпечить ЗВО ефективними інструментами управління, але і дозволить окреслити перспективний план розвитку на найближчий час.

Аналіз наукових джерел засвідчив, що наразі тривають пошуки нових та вдосконалення існуючих інструментів менеджменту, які будуть адаптовані до особливостей діяльності саме закладів вищої освіти. Становлення ризик-менеджменту як окремого напрямку відбулося в 90-х роках минулого століття. Однак, стрімкий технічний розвиток суспільства, глобалізація міжнародних відносин зумовили появу нових ризиків на міжнародному ринку та породили необхідність щодо зміни підходів в управлінні ними.

Окремі напрацювання щодо сутності ризик-менеджменту знаходимо у публікаціях А. Старостіної, В. Кравченко [5], А. Фомічев [6] та інших. Однак основна частина згаданих досліджень направленні на вивчення механізмів управління виробничими підприємствами. Особливості впровадження ризик-менеджменту в закладах вищої освіти досліджували Н. Черненко [7], І. Каленюк, О. Куклін [4] та інших. Авторські пошуки з досліджуваного питання частково відображені у публікаціях [1 – 3].

В цілому, за результатами наукових пошуків, можна стверджувати, що управління закладами вищої освіти, залежить від щоденного вирішення низки завдань: визначення структури та оптимальності витрат, якості професійної

підготовки, показників наукової діяльності педагогічного колективу тощо. кожне з прийнятих рішень містить потенційні ризики, появу чи відсутність яких необхідно прорахувати ще на етапі планування. Все це робить можливим та доцільним використання ризик-менеджменту в закладах вищої освіти.

Впровадження ризик-менеджменту в загальний процес управління закладом вищої освіти має передбачати той факт, що до процесу управління ризиками мають бути залучені факультети, кафедри та всі інші структурні підрозділи. Крім того ідентифікація ризиків має бути проведена в межах кожного структурного підрозділу із залученням кваліфікованих експертів. Відтак виникає необхідність створення служби контролю, яка буде здійснювати консолідацію і аналіз інформації про можливі ризики та ризикові події, що надходить з різних підрозділів та на їх основі здійснювати відповідну корекцію в системі управління.

Таким чином, ризик-орієнтоване менеджмент у закладах вищої освіти має базуватися на управлінні ризиками усіх видів діяльності, що пов’язані з особливостями його функціонування та враховувати вимоги стейкхолдерів, зовнішні і внутрішні фактори, специфічні умови діяльності закладів освіти, а також ґрунтуватися на принципах, структурі та процесі управління ризиками. Перспективним є розробка методичних рекомендацій щодо організації та функціонування системи ризик-менеджменту в закладах вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Дембіцька С. В., Кобилянська І. М. Зміст ризик-орієнтованого мислення майбутніх фахівців технічних спеціальностей. *Інноваційні технології в процесі підготовки фахівців* : Матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Вінниця, 25 – 26 березня 2021 р). Вінниця : ВНТУ, 2021. С. 28 – 30.
2. Дембіцька С. В., Кобилянська І. М. Формування ризик-орієнтованого мислення системних інженерів у процесі фахової підготовки. *Педагогіка безпеки. Міжнародний науковий журнал*. 2017. № 2 (3). С. 92 – 95.
3. Дембіцька С. В., Кобилянський О. В. Формування ризик-орієнтованого мислення у майбутніх фахівців енергетичної галузі. *Збірник наукових праць Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна*. Кам’янець-Подільський : Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. Вип. 23. С. 85 – 87.
4. Каленюк І., Куклін О. Ризик-менеджмент у системі вищої освіти України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Сер.: Економіка*. 2015. № 5 (170). С. 23 – 28.
5. Старостіна А. О., Кравченко В. А. Ризик-менеджмент: теорія та практика. Київ : Політехніка, 2004. 200 с.
6. Фомичев А. Н. Риск-менеджмент. Москва : Издательско-торговая корпорация “Дашков и К°”, 2008. 376 с.
7. Черненко Н. М. Ризик-менеджмент у закладах освіти : навч. посіб. Серія “Управління закладом освіти”. Одеса : Університет Ушинського, 2020. 116 с.

Дембіцька С. В.,
д-р пед. наук, доцент,
професор кафедри безпеки
життєдіяльності та педагогіки безпеки,
Вінницький національний технічний
університет, м. Вінниця

УДК 371.32

Баранецька О. С.,
здобувач вищої освіти,
Вінницький національний
технічний університет, м. Вінниця

Дембіцька С. В., Баранецька О. С. Формування інклюзивної компетентності викладача як наукова проблема. *Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 1 жовтня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 33 – 34.

ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

На сучасному етапі попит на інклюзивні освітні послуги, збільшуються. Завданням інклюзивної освіти є забезпечення права кожної дитини на отримання освіти, не залежно від її особливостей психофізіологічного розвитку. Але цілком логічно, що робота з дітьми з особливими освітніми потребами має свої специфічні особливості. Зокрема, у інклюзивних класах малоефективними є колективні методи навчання, натомість перевагу потрібно надавати індивідуальному підходу.

Європейське агентство з особливих потреб і інклюзивної освіти презентувало розроблений проект “Освіта вчителів для інклюзії” (Teacher Education for Inclusion), одним із основних результатів якого є розроблений профіль інклюзивних учителів, який містить перелік знань, компетентностей і цінностей, якими має володіти вчитель, щоб забезпечити інклюзивне навчання [6].

Враховуючи положення Закону України “Про освіту”, а також цілі сталого розвитку, затверджених у 2015 році на саміті ООН про забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх, Кабінетом Міністрів України два роки тому прийнято постанову, яка регулює питання щодо підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників [4]. Згідно з цією постановою, викладачі вищої школи мають проходити стажування для набуття відповідних знань та навичок щодо роботи в інклюзивному середовищі. Відповідно, наразі є підстави говорити про необхідність формування інклюзивної компетентності викладачів вищої школи.

В працях низки науковців здійснені спроби схарактеризувати зміст поняття “інклюзивна компетентність”. Зокрема, Т. Соловей та М. Чайковський визначає її як “необхідний обсяг знань та вмінь, утілених у здатності виконувати професійні

функції, зважаючи на особливі потреби молоді, яка має вади здоров'я, та інтегрувати їх у середовище загальноосвітнього закладу, створюючи умови для розвитку й саморозвитку [7]. Натомість, Т. Пятакова трактує її як інтегральну характеристику педагога (учителя, асистента), що впливає на здатність розв'язувати професійні завдання в умовах інклюзивного підходу до освітньої діяльності [5]. Власне бачення на окреслену проблему відображено нами в публікаціях [1 – 3].

Незважаючи на різні підходи до трактування змісту інклюзивної компетентності, науковці мають спільну думку щодо необхідності її включення до складу ключових компетентностей майбутніх фахівців. Саме формування інклюзивної компетентності ще на етапі професійної підготовки допоможе задовольнити потребу у педагогах нового покоління, які здатні ефективно працювати в умовах інклюзивного середовища.

Перспективними вбачаємо дослідження змісту та структури інклюзивної компетентності викладачів закладів вищої освіти, визначення шляхів їх формування як на етапі фахової підготовки, так і в процесі професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Dembitska S. V., Kuzmenko O. S. Improvement of self-educational activity of students of technical specialties based on innovative society development (on the example of studying physics). *Knowledge, Education, Law, Management*. 2021. № 2 (38). Vol. 1. P. 24 – 30.
2. Дембіцька С. В. Кобилянська І. М., Кобилянський О. В. Структура педагогічної компетентності фахівців технічних спеціальностей. *Інноваційні технології в процесі підготовки фахівців* : Матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Вінниця, 25 – 26 березня 2021 р). Вінниця : ВНТУ, 2021. С. 74 – 75.
3. Дембіцька С. В. Кобилянська І. М., Кобилянський О. В. Умови формування педагогічної компетентності в процесі професійної підготовки фахівців технічних спеціальностей. *Особистісно-професійний розвиток майбутнього вчителя* : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Вінниця, 26 – 27 листопада 2020 р). Вінниця : “Твори”. С. 111 – 114.
4. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова Кабінету міністрів України від 21.08.2019 р. № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-p>.
5. Пятакова Т. С. Розвиток інклюзивної компетентності вчителя: швейцарський досвід. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2012. № 1 (11). С. 93 – 98.
6. Профіль інклюзивних учителів: що вони мають знати та вміти URL: <https://nus.ua/articles/profil-inklyuzyvnyh-uchyteliv-shho-vony-mayut-znaty-ta-vmity>.
7. Соловей Т. В., Чайковський М. Є. Змістовні компоненти професійної компетентності соціального працівника інклюзивного закладу освіти. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету “Україна”*. Хмельницький, 2013. № 1 (7). С. 220 – 224.

Конох А. П.,

УДК 656.02

д-р пед. наук, професор,
завідувач кафедри теорії та
методики фізичної культури і спорту,
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

Конох А. А.,

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи,
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

Конох А. П., Конох А. А. Проблеми транспортної інфраструктури в туризмі Запорізького регіону. *Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 1 жовтня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 35 – 37.

ПРОБЛЕМИ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В ТУРИЗМІ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ

Запорізький регіон володіє значним потенціалом розвитку туристичної сфери, зокрема історико-культурного та рекреаційно-курортного туризму. Реалізація можливостей регіону у цій сфері безпосередньо залежить, в першу чергу, від модернізації та розбудови транспортної інфраструктури. Транспортний і рекреаційний комплекс взаємопов'язані між собою, особливо в Запорізькому регіоні, для якого туризм і відпочинок може стати пріоритетними напрямками соціального та економічного розвитку. Тісні зв'язки між туризмом і транспортом ґрунтуються на необхідності формування комплексної інфраструктури, яка б задовольняла потреби економіки і забезпечувала перевезення туристів із віддалених регіонів до основних зон туризму і відпочинку [3, с. 61].

Розвиток транспорту сприяє розширенню географії подорожей та розбудові шляхів сполучення, формуванню транспортної інфраструктури в цілому, підвищуючи попит на відпочинок. Разом з тим, швидкий розвиток транспортних засобів змушує організаторів відпочинку задовольняти різноманітні та динамічні вимоги туристів щодо транспортного обслуговування різних вікових, соціальних, мотиваційних категорій. Розміри території, динамічні процеси соціального та економічного розвитку регіону зумовлюють необхідність оптимізації транспортної інфраструктури згідно з потребами місцевого населення та туристів. Для Запорізького регіону, що має вигідне географічне положення і значний транзитний потенціал, особливої ваги набуває транспортна інфраструктура. Отже, цілісна оцінка взаємозв'язків транспортної і туристичної сфери, з урахуванням їх динаміки, структурно-функціональної організації, є важливим чинником ефективного розвитку туристичної галузі в регіоні.

Запорізький регіон має розвинену диверсифіковану транспортну систему, до якої входить мережа автомобільних та залізничних шляхів, а також об'єкти морського, річкового, авіаційного та електротранспорту, зокрема: Запорізький

міський електротранспорт, Запорізький аеропорт, Запорізький річковий порт та Бердянський морський торговельний порт. Експлуатаційна протяжність головних колій у межах Запорізької дирекції залізничних перевезень складає 988 км (5 % від загальної довжини залізничних колій України). Щільність залізничних колій загального користування в регіоні є вищою у порівнянні з середньоукраїнським значенням цього показника і становить 36 км/тис. кв. км проти 34 км/тис. кв. км. Основні залізничні вузли Запорізької області: Мелітополь, Запоріжжя, Бердянськ [1, с. 3].

У Запорізькій області розташовані інфраструктурні об'єкти, які посилюють її конкурентні переваги. Важливу роль у транспортній системі Запорізької області відіграє КП “Міжнародний аеропорт Запоріжжя”. Аеропорт розташований в 15 км від центру міста Запоріжжя, в 250 м від залізничної магістралі Харків-Сімферополь та в 350 м від автостради Запоріжжя – Донецьк; має під'їзну колію до складу паливно-мастильних матеріалів, який розташований в межах аеропорту, що дає можливість на створення великого мультимодального логістичного центру з перевезення та зберігання вантажів із будівництвом вантажного терміналу, завершено будівництво нового пасажирського терміналу. Транспортна інфраструктура регіону забезпечує вантажні і пасажирські перевезення.

Проблемними аспектами м. Запоріжжя є необхідність реконструкції існуючих та будівництво нових мостів через річку Дніпро. На території області існує лише два мостові переходи через Дніпро, які розташовані в міській зоні Запоріжжя – дамба ДніпроГЕСу та мости Преображенського, що йдуть через о. Хортицю. Найближчі до них мости розташовані в сусідньому обласному центрі Дніпрі. Мости Преображенського, які були побудовані ще на початку 50-х років ХХ ст., не розраховані на потік транспорту, який перетинає річку сьогодні, крім того, протягом останніх десятиліть мости прийшли в незадовільний стан. У результаті м. Запоріжжя відчуває критичну нестачу пропускну здатності мостів Преображенського, що зв'язують центральну частину міста з Хортицьким районом, що знаходиться на протилежному від центру, правому березі Дніпра. Місто Запоріжжя є транзитним та потребує розвантаження сучасних транспортних потоків шляхом будівництва нових мостів. Зведення нового мостового переходу через Дніпро у Запоріжжі триває з 2004 року. Воно неодноразово припинялись через проблеми з фінансуванням. Востаннє будівельні роботи поновлювались у 2016 році, коли було досягнуто згоди про спільне фінансування робіт із державного та місцевого бюджетів. З початку 2021 року відновлено будівництво автотранспортної магістралі через р. Дніпро у м. Запоріжжя, яке планується завершити у 2022 році і почати капітальний ремонт дамби ДніпроГЕСу [3, с. 51].

У минулому є незадовільний стан мережі автомобільних доріг загального користування в регіоні. За останні два роки відремонтовано такі стратегічно важливі автомобільні дороги, як Запоріжжя-Дніпро (84 км), Запоріжжя-Маріуполь (224 км), Запоріжжя-Бердянськ (198 км), Запоріжжя-Мелітополь (124 км), Мелітополь-Кирилівка (63 км), що надало можливість значно поліпшити автоперевезення як

вантажів так і пасажирів, зокрема туристів до приазовських курортних міст Бердянська, Приморська та популярної Кирилівки. Стан, в якому перебувають дороги у сільській місцевості, є вкрай незадовільним та не відповідає вимогам безпеки руху. Незадовільний стан цих доріг спричиняє виникнення аварійних ситуацій, що ставлять під загрозу життя та здоров'я людей, підвищує соціальну напругу серед населення. На погіршення стану доріг в окремих напрямках вплинув рух важкої військової техніки. Для збереження існуючої мережі автомобільних доріг загального користування у технічно задовільному стані необхідно щороку ремонтувати капітальним ремонтом понад 600 км доріг, поточним середнім ремонтом – до 2000 км [3, с. 53]. Проведення цих робіт потребує залучення значних фінансових ресурсів. Водночас зростання туристичних потоків в приморських населених пунктах загострило проблеми інфраструктурного забезпечення рекреаційних центрів (зокрема, системами водопостачання, водовідведення й очищення стічних вод, поводження з відходами), необлаштованості відпочинкових територій, місць для автокемпінгів, наметових полів; відсутності моніторингу рекреаційних навантажень на ландшафти та збереження курортних факторів території Приазов'я. Крім цього, стримуючим фактором нарощення туристичного потенціалу приморських курортів є незадовільний стан автомобільних доріг, які з'єднують рекреаційні центри зони Приазов'я з Запоріжжям та адміністративними центрами районів.

Для розвитку туризму та транспортної інфраструктури в Запорізькому регіоні необхідно вирішити такі основні завдання: визначити шляхи, форми та методи стимулювання розвитку всієї інфраструктури туристичної сфери; удосконалити організаційні структури управління галуззю туризму; забезпечити раціональне використання та відновлення природного та історико-культурного середовища; прийняти екологічні регламенти та затвердити допустимі норми освоєння туристичних ресурсів, розробити механізми їх дій та запровадити в практику управління.

Список використаних джерел

1. Державна служба автомобільних доріг України. URL: <http://ukravtodor.gov.ua>.
2. Стратегія регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 року : Рішення Запорізької обласної ради від 12.12.2019 р. № 134. 148 с.

Конох А. П.,

УДК 392.81

д-р пед. наук, професор,
завідувач кафедри теорії та
методики фізичної культури і спорту,
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

Конох О. Є.,

канд. наук з фіз. виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи,
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

Притула О. Л.,

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри теорії та
методики фізичної культури і спорту,
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

Конох А. П., Конох О. Є., Притула О. Л. Інтеграція українських козацьких традицій харчування в туристичну галузь Запорізького краю. *Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 1 жовтня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 38 – 40.

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ КОЗАЦЬКИХ ТРАДИЦІЙ ХАРЧУВАННЯ В ТУРИСТИЧНУ ГАЛУЗЬ ЗАПОРІЗЬКОГО КРАЮ

Проблема харчування, якісного забезпеченням повноцінним харчуванням людства на сьогодні є одним з найважливіших питань світового суспільства. В доповіді Генерального секретаря ООН щодо проблем харчування в світі в 2018 році було визначено, що глобальний характер проблеми неповноцінного харчування вимагає всеосяжного підходу до пошуку рішень, які могли б допомогти просунутися вперед. Успіх Десятиліття харчування буде залежати від того, чи вдасться об'єднати зусилля традиційних і нетрадиційних суб'єктів, що займаються питаннями харчування, і знайти точки дотику в роботі різних секторів” [1, с. 2].

Туризм є однією з важливих чинників міжнародних комунікацій, привабливість туристичних продуктів і ефективність галузі в цілому прямо пов'язані з інтеграцією національних традицій в світове співтовариство. Рішенням цієї проблеми може стати вивчення і впровадження в сучасне життя старих перевірених форм і методів харчування, зокрема заснованих на національних традиціях. На нашу думку, рішення проблеми харчування людства може міститися зокрема на відродженні національних традицій харчування, оскільки вони пройшли перевірку часом, зберігши людство і народи в своєму існуванні. В Україні це може бути вивчення, відродження і впровадження традицій української національної кухні, зокрема козацької кухні та популяризація їх.

Незважаючи на досить велику популярність української національної кухні, зокрема козацьких традицій харчування, дане питання не розглядалося в контексті бачення козацької кухні в ракурсі здорового харчування та як елемента нематеріальної культурної спадщини українського народу загалом в контексті розвитку туристичної галузі в Україні і зокрема в Запорізькому краї.

Козацька кухня є елементом козацької традиції. Секрети кухні передавалися з покоління в покоління.

При організації туристичного продукту з елементами харчування козацтва і козацької кухні необхідно організувати інтерактивні дійства з реалістичною реконструкцією приготування козацьких страв в атмосфері діяльності курінного кухара і його служби.

Козацька кухня багатогранна, маючи глибокі історичні корені, зберегла свою самобутність і самоідентичність. Це може слугувати приводом для подання цього, явища до внесення в реєстр нематеріальної спадщини народів ЮНЕСКО. В свою чергу реалізація даного проекту дала б можливість до більшого інтересу людства до такого явища, як козацька кухня.

Козацька кухня може стати магнітом туристичної галузі запорізького краю і України в цілому. Страви козацької кухні смачні і відносно не дорогі в приготуванні. Це, при певному створенні козацького інтерактивного середовища на туристичних об'єктах змогло б створити додаткову туристичну привабливість. При цьому могла б утворитися ціла галузь – козацький гастротуризм. Козацький гастротуризм в свою чергу наситив би видовишно подорожі туристів, надав би місцевий колорит туристичній галузі Запорізького краю.

Підтвердженням вищесказаного є вже багаторічне існування туристичних об'єктів з козацьким наповненням, в тому числі і з козацькою кухнею. “Соколинний хутір” на Чернігівщині, “Мамаєва Слобода” в Києві, Кінний театр “Запорозькі козаки” на о. Хортиця та інші поодинокі подібні проекти. Успішне багаторічне існування даних проектів на ринку туризму в Україні свідчить про затребуваність даної форми козацького гастротуризму. Причому, успішне існування даного проекту, на нашу думку, можливо тільки в комплексі використання інтерактивної складової роботи з туристичними групами. Козацька кухня має бути оточена козацькими виставами, показовими виступами, танцями, співами. Можливі майстер-класи з приготування туристами простих блюд козацької кухні, кулінарні конкурси.

Козацький гастротуризм можливо використовувати, поєднуючи його з фестивалістичним туризмом. Під фестивалістичним туризмом дослідники передусім мають на увазі короткотермінові (не більше тижня) пізнавальні подорожі з метою відвідати певні події (музичні, культурні, релігійні, спортивні, масово-розважальні) з періодичністю раз на рік [2, с. 86]. Доволі часто фестивалістичний туризм розглядається не як окремий вид туризму, а як складова подієвого туризму або івент-туризму [3, с. 174].

Прикладом поєднання козацького гастротуризму з подієвим та фестивальним є Міжнародний фестиваль національних традиційних культур “Запорозький Спас” імені Анатолія Єрмака, який проводиться в Запоріжжі на о. Хортиця 25 років поспіль. Успіх фестивалю базується в тому числі і на традиційних виставках-продажах козацьких страв. Також козацькі страви в останні роки стали своєрідним символом Запорізького регіону. Так на опитування глядачів телеканалом “Z” міста Запоріжжя переважна більшість жителів Запоріжжя назвала козацький куліш традиційною стравою м. Запоріжжя, символом кулінарної справи міста.

Список використаних джерел

1. Доповідь Генерального Секретаря ООН з проблем харчування. URL: https://ukrainepravo.com/international_law/public_international_law/dopovid-generalnogo-sekretarya-oon-z-problem-kharchuvannya.
2. Медвідь Л. Фестивальний туризм Закарпаття: сучасний стан та перспективи розвитку. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2011. Вип. 614 – 615. С. 86 – 89.
3. Булієнко О. Подієвий туризм як компонент розвитку креативних територій. *Географія та туризм*. 2012. № 20. С. 174 – 184.

Melnyk A. I.,

Doctor of Pedagogy, Associate Professor,
Associate Professor of Phonetics, Spoken
and Written English Department,
Kyiv National Linguistic University, Kyiv

UDC 395.5

Melnyk, A. I. (2021). English speech etiquette formulae in greeting. *Yakist osvity v umovakh hlobalizatsii svitovoho osvitnoho prostoru* (pp. 40 – 41). Dnipro: International Humanitarian Research Center.

ENGLISH SPEECH ETIQUETTE FORMULAE IN GREETING

To be successful in intercultural communication, the knowledge of only grammar and vocabulary is not sufficient, since languages differ from one another not only in their phonology, syntax and lexicon, but also in the very use of their linguistic resources. Patterns of interaction vary, and sometimes strikingly, from one speech community to another, since their members share not only the same language, but also the speech conduct appropriate to various events, which make up their daily existence.

Lack of knowledge about national specificity of speech etiquette (SE) makes the process of communication difficult. The speaker should know which act to perform and the rules that govern it, and the listener has to know how to identify this act, which requires knowledge of both the language code and social norms of

communication. Native speakers are less sensitive to lexical, grammar or pronunciation mistakes than to the violation of speech and behaviour etiquette accepted by the language community, so communication can be often broken because of numerous speech mistakes which usually cause the reaction known in linguistics as “cultural shock”. Therefore, to achieve the goal of communication it is essential to know the rules of speaking: such as how to start, maintain and break a conversation, how to address, greet, apologize etc. These are all elements of SE, which developed as a system of rules, permissions and prohibitions that organize the moral and ethical norms of the society.

Greeting is one of the most important features of SE that helps establish a contact between the interlocutors and define their attitude to people. It includes words and gestures addressed to a person to whom respect and benevolence should be shown.

The choice of the greeting formulae depends mainly on the situation the speakers are in, the relationship they have with the people they are talking to, their age, education, place of residence. For instance, *How do you do?* is a formal polite greeting for someone that you have not met before or when you meet someone for the first time, especially when they have introduced themselves and have been introduced to you. *Good night! sleep well!* is not a greeting but a wish when people leave each other in the evening or before going home or going to bed. *Good day!* is hardly ever used nowadays, it’s old-fashioned, is even regarded as rough [3, p. 19]. *Hi!* is an informal greeting and characteristic of a familiar style of conversation, therefore only close friends and acquaintances can greet each other in such a way. *Hello!* is a universal English greeting [1, p. 15]. It is regarded as a neutral greeting, when you don’t need to be very formal but do not want to sound too casual. *Hello!* We skip the greeting on informal occasion and say *I’m so glad to see you! Or I haven’t seen you for ages! Or What have you been doing lately?* Furthermore, this interjection is used for expressing surprise or interest as well as a greeting when you meet someone or begin to talk to someone on the telephone [2, p. 705]. *Morning! Afternoon! Evening!* is a more informal/semi-formal way of saying hello to neighbors, colleagues and other people whom we see regularly but do not know well. *Nice to meet you!* is the usual polite way of greeting someone when you meet them for the first time. *Nice to see you!* is used for saying hello to someone you already know.

The speech stereotypes are attached to everyday situations, and SE penetrates into all spheres of public and private life. All the representatives of the language community have to observe its norms, indispensable for unconstrained and successful communication in the most oft-recurring everyday situations.

References

1. Ivanov A. O., Povey J. English Conversational Formulas. M.: Prosveshchenie, 1989. 128 p.
2. Macmillan English Dictionary for advanced learners. Macmillain Ltd. 2012. 1748 p.
3. Plukhina Z. The Way the British Communicate. M.: Vyshcha Shkola, 1991. 175 p.

Мельник О. М.,
викладач кафедри медичної і
біологічної фізики та інформатики,
Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця, м. Київ

УДК 378.147

Мельник О. М. Кейс-технології як сучасна методика викладання у закладах вищої медичної освіти. *Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 1 жовтня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 42 – 43.

КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК СУЧАСНА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

В умовах сучасних завдань системи освіти роль викладача на занятті змінюється. Викладач перестає бути носієм “об’єктивного знання”, яке він намагається передати. Перед викладачем постає низка завдань, одне з яких – формування професійної компетентності. Він стає фалісатором, тобто людиною, яка сприяє процесові навчання та створює умови для формування у студентів вмінь самостійно приймати рішення в умовах невизначеності, вироблення вмінь розробляти багатоваріантні підходи до реалізації плану дії, формування навичок та прийомів всебічного аналізу ситуацій, прогнозування способів розвитку ситуацій тощо. Створенню такого середовища і сприяє технологія “кейс”.

Державним освітнім стандартом передбачено використання активних та інтерактивних методів навчання (комп’ютерні симуляції, ділові та рольові ігри, розбори конкретних ситуацій, психологічні й інші тренінги, групові дискусії та ін).

Кейс-метод (метод ситуацій) – техніка навчання, що використовує опис реальних економічних і соціальних ситуацій (від англ. Case – “випадок”). Він може бути названий методом аналізу конкретних ситуацій. Суть методу досить проста: для організації навчання використовуються описи конкретних ситуацій. Студентам пропонують осмислити реальну життєву ситуацію, опис якої відображає не лише практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при вирішенні даної проблеми. У ньому дається наочна характеристика практичної проблеми і демонстрація пошуку способів її рішення. Кейс-метод можна уявити в методологічному контексті як складну систему, в яку інтегровані інші, більш прості методи пізнання. У нього входять моделювання, системний аналіз, проблемний метод, уявний експеримент, методи опису, класифікації, які виконують в кейс-методі свої ролі [1].

Застосування кейс-методу доповнює традиційні методи навчання і спрямовано не стільки на отримання нових знань, скільки на формування професійної компетентності.

Кейс-метод на прикладі абсолютно правдивої ситуації, що відображує оригінальний практичний досвід, дозволяє виробити у студентів цілком конкретні вміння [2].

Будучи інтерактивним методом навчання, він завойовує позитивне відношення з боку студентів, які бачать у ньому можливість виявити ініціативу, відчувати самостійність в освоєнні теоретичних положень. Не менш важливим є те, що аналіз ситуацій впливає на інтерес студентів до навчання, мотивує їх до придбання нових знань, умінь та навичок, формування професійних якостей характеру.

Цінність кейс-технології полягає в тому, що вона одночасно відображає не тільки практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти під час розв’язування цієї проблеми, а також вдало поєднує навчальну, аналітичну і виховну діяльність, що є ефективним у реалізації сучасних завдань системи освіти.

Вимоги до створення кейсів: навчальна проблема має бути пов’язана з матеріалом, що вивчається; проблеми повинні мати пізнавальну значущість; проблемні питання повинні спиратися на колишній досвід і знання студентів; проблема повинна давати напрям пізнавальному пошуку, вказувати напрям до її розв’язання.

Кейс-метод, що застосовується у медицині містить здебільшого набір клінічних випадків, які пропонуються користувачам в процесі навчання для аналізу в інтерактивному режимі. Кейс, як правило, містить об’єктивні дані пацієнта: матеріали огляду, результати проведених досліджень, а також формулювання питань, які виникають у процесі діагностики. Важливими складовими кейс-методу є оцінка дій користувача і пояснення допущених помилок.

Ситуація, що склалась в останні десятиліття в освіті, диктує нові вимоги і завдання до викладання дисциплін у вищих навчальних закладах в сучасних умовах з урахуванням дійсності. Вони обумовлені глобалізацією суспільства; бурхливим розвитком інформаційних систем; розвитком інновацій з подальшим їх впровадженням; високою міграцією спеціалістів; інформаційним бумом; конкуренцією на ринку освітніх послуг; розвитком міждисциплінарного підходу у вирішенні завдань з досліджуваних проблем [3].

Список використаних джерел

1. Земскова А. С. Використання кейс-методу в освітньому процесі. *Рада ректорів*. 2008. № 8. С. 12 – 16.
2. Сілкова О. В. Нові альтернативні інформаційні системи навчання. *Наука і сучасність*. Т. XXIV. 2001. С. 112 – 119.
3. Лобач Н. В., Оленець С. Ю., Сілкова О. В. Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів при вивченні медичної інформатики. *Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів* : навч.-наук. конф. з міжнародною участю. Полтава, 2017. Т. 1 С. 89 – 90.

Самоляк Н. Б.,
асистент кафедри іноземної філології і перекладу,
Національний університет біоресурсів і
природокористування, м. Київ

УДК 378.1

Самоляк Н. Б. Якість вищої освіти в умовах глобалізації світового освітнього процесу. *Якість освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 1 жовтня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 44 – 45.

ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Із кінця ХХ ст. у розвинених країнах почався процес переходу до суспільства знань. У цій новій структурі економічна сила людей вимірюється рівнем їхніх знань, а конкурентна спроможність країн – їхнім людським і соціальним капіталом. Цей процес збільшив очікування від університетів, а вища освіта стала центром інтересів суспільства у всіх країнах, тож трансформації, які відбуваються у системі вищої освіти мали задовільнити очікування. Вища освіта стала пріоритетним питанням для таких організацій, як ООН, ЮНЕСКО, Комісія ЄС, Світовий банк, Всесвітня торгова організація [3, с. 35].

На сьогоднішній день основним двигуном прогресу і найбільшою цінністю у світі визнаються знання, тому вища школа кожної держави, яка прагне поступального розвитку, повинна відповідати деяким загальним для всього світу вимогам, щоб відповідати тим умовам, які на освіту покладають і нова система економіки, і нова система міжнародних зв'язків. Швидкі соціально-економічні зміни в суспільстві задають нові параметри функціонування системам вищої освіти різних країн й водночас ставлять перед ними нові завдання, які можливо виконати тільки при умові глобалізації світового освітнього процесу. Саме тому, до терміну “глобалізація” не одне десятиліття прикута величезна увага, так загальним вважається визначення, дане Генеральним секретарем ООН Кофі А. Аннаном, який стверджував, що глобалізація є загальним терміном, що позначає все більш складний комплекс транскордонних взаємодій не лише між фізичними особами, підприємствами, інститутами та ринками, а й між державами [1, с. 236].

В епоху глобалізації освіта є не лише сферою організаційно-практичної діяльності, а й наукомісткою галуззю, яка потребує глибокого науково-методологічного забезпечення. Висока відповідальність вищої школи перед суспільством, оскільки саме вона готує майбутніх керівників, політиків, менеджерів, науковців. Особливо важливою є роль вищої освіти, яка служить каталізатором усієї освітньої системи, забезпечуючи поступальний розвиток та ефективну взаємодію всіх рівнів освіти. Проте, спостерігається суперечність між зростаючими вимогами суспільства до інтелекту людини з вищою освітою, її здатності до успішної професійної діяльності з одного боку, та фактичним рівнем та якістю освіти з іншого. На жаль, фактичний рівень нижче сучасних вимог, що посилює тенденцію зростання функціональної некомпетентності. Освітня проблема забезпечення необхідної якості набула ключової ролі. Складність цієї

проблеми полягає в тому, що якість є багатограним поняттям, що залежить від багатьох факторів: якості освітніх програм, систем управління якістю, рівня інфраструктури освітнього процесу, якості викладання та ін.

Проблема забезпечення необхідної якості вищої освіти актуалізується підписанням Угоди про асоціацію та входженням до загальноєвропейського освітнього простору. Через входження до загальноєвропейського світового простору система вищої освіти України зазнає значних і серйозних змін у структурі, підходах до освіти та її якості.

Ситуацію в галузі вищої освіти в Україні не можна однозначно назвати благополучною, незважаючи на заходи, що вживаються останнім часом як на державному, так і інституційному рівні. До основних проблем підвищення якості освіти та застосування сучасних систем менеджменту якості можна віднести: низький соціальний статус викладачів, відсутність достатньої мотивації для поліпшення якості викладання; старіння та дефіцит кваліфікованих кадрів вищої кваліфікації; відсутність достатньої та сучасної навчально-лабораторної бази та методичної забезпеченості освітнього процесу; слабка мотивація студентів до здобуття якісних знань, умінь та навичок; відсутність кваліфікованих менеджерів на багатьох рівнях управління; низький рівень фінансування вищої школи [2, с. 22].

Проте, незважаючи на перераховані проблеми, на державному рівні прийнято “Стратегію розвитку вищої освіти в Україні на 2021 – 2031 роки”, в якій наголошено на створенні моделі вищої освіти, на основі співробітництва з Європейським Союзом, яке відбувається в рамках Болонського процесу. Так, участь у Болонському процесі надасть українській системі вищої освіти такі переваги: підвищення якості національної вищої освіти на основі впровадження загальноєвропейських вимог до освітніх програм і процедур, критеріїв атестації й акредитації вищих навчальних закладів; поширення академічної мобільності студентів і викладачів; значне зростання можливостей студентів слухати курси в різних університетах світу; розширення можливості експортувати українські освітні послуги та підвищити їх конкурентоздатність у світі на основі визнання дипломів про вищу освіту; стимулювання розвитку національних освітніх ресурсів і ринків праці [4, с. 9].

Отже, успіх країни в досягненні конкурентоспроможності на світовому ринку із використанням переваги економіки знань залежить від її спроможності адаптувати свою систему вищої освіти у міжнародній освітній простір та підвищити її якість. А приєднання України до Болонського процесу – закономірна відповідь на глобалізаційні процеси в міжнародній науково-освітній сфері.

Список використаних джерел

1. Сисоева С. О., Соколова І. В. Теорія і практика вищої освіти : навч. посіб. Київ – Маріуполь : [б. в.], 2016. 338 с.
2. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021 – 2031 роки. Київ : МОН України, 2020. 71 с.
3. Федина-Дармохвал В. С. Стратегії вищої освіти за умов глобалізації освітнього процесу. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 25. Т. 1. С. 35 – 38.
4. Хомерики Е. А. Украинское высшее образование в формате болонского процесса: современные тенденции и проблемы. *Грані*. 2015. № 7. С. 6 – 10.

**Research
Europe.org**